

**RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON**

OTSUS

Vaidlustusaja number	214-24/284814
Otsuse kuupäev	05.12.2024
Vaidlustuskomisjoni liige	Ulvi Reimets
Vaidlustus	AS-i SEB Liising ja Elke Tallinn AS-i vaidlustus Rae Vallavalitsuse riigihankes „Sõiduautode kasutusrendile võtmine“ (viitenumbri 284814) ühispakkujate AS SEB Liising ja Elke Tallinn AS hanke osades 1 ja 2 kvalifitseerimata jätmise ning Mobire Eesti AS-i pakkumuse edukaks tunnistamise otsustele
Menetlusosalised	Vaidlustajad, ühispakkujad AS SEB Liising ja Elke Tallinn AS, esindajad Raido Rosenfeld, Taavi Tomson Hankija, Rae Vallavalitsus, esindajad vallavanem Madis Sarik, vallasekretär Martin Minn Kolmas isik Mobire Eesti AS
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

Riigihangete seaduse § 197 lg 1 p-i 4 ja § 198 lg 3 alusel

- 1. Jätta rahuldamata ühispakkujate AS-i SEB Liising ja Elke Tallinn AS-i vaidlustus.**
- 2. Jätta ühispakkujate AS-i SEB Liising ja Elke Tallinn AS-i poolt vaidlustusmenetluses kantud kulud nende enda kanda.**

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg kümme (10) päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (riigihangete seaduse § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

- 1. 25.09.2024 avaldas Rae Vallavalitsus (edaspidi Hankija) riigihangete registris avatud hankemenetlusena läbi viidava riigihanke „Sõiduautode kasutusrendile võtmine“ (viitenumbri 284814) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi teatavaks Riigihanke**

alusdokumendid (08.10.2024 on muudetud osas 1 tehnilist kirjeldust).

Riigihange on jagatud kaheks osaks:

- Osa 1 - Luukpära keremudeliga hübriidajamiga sõidua autod
- Osa 2 - Universaal keremudeliga hübriidajamiga sõidua auto

2. 06.11.2024 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) ühispakkujate AS SEB Liising ja Elke Tallinn AS (edaspidi ka Vaidlustajad) vaidlustus, kus taotletakse Rae Vallavalitsuse 29.10.2024 korralduse nr 1710 p-ides 1.4, 1.5, 2.4 ja 2.5 tehtud otsuste jätta hanke osades 1 ja 2 Vaidlustajad kvalifitseerimata ja tunnistada edukaks Mobire Eesti AS-i (edaspidi ka Kolmas isik) pakkumus kehtetuks tunnistamist.

3. Vaidlustuskomisjon teatas 12.11.2024 kirjaga nr 12.2-10/214 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 15.11.2024 ja neile vastamiseks 20.11.2024.

Vaidlustuskomisjoni poolt määratud esimeseks tähtpäevaks esitasid täiendavad seisukohad Vaidlustajad, teiseks tähtpäevaks Hankija.

Vaidlustajad esitasid täiendava seisukoha 22.11.2024. Vaidlustuskomisjon jätab selle tähelepanuta, sest see ei ole esitatud tähtaegselt.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

4. Vaidlustajad, ühispakkujad **AS SEB Liising ja Elke Tallinn AS**, põhjendavad taotlusi järgmiselt.

4.1. 21.10.2024 esitas Hankija Vaidlustajate kontaktisikule päringu, milles toodi välja, et kvalifitseerimistingimuse kohaselt tuli esitada ka kvalifikatsiooni tõendavad referentslepingud ja et Vaidlustajatel on need andmed mõlema hanke osa puhul täitmata. Paluti selgitada andmete esitamata jätmist. Vaidlustajad vastasid päringule samal päeval (vaidlustuse lisa 3).

4.2. Riigihanke alusdokumentides ei sisaldu nõuet, et kvalifitseerimistingimust tõendavad referentslepingud tuleb esitada Hankijale koos pakkumusega.

Hanketeate p-s 5.1.9 viidatud kvalifitseerimistingimused (viide hanketeates hankepassi osale IV C: Tehniline ja kutsealane suutlikkus), sisaldab nõuet, mille kohaselt „*Pakkuja peab olema riigihanke algamisele eelneva 36 kuu jooksul täitnud vähemalt 2 (kaks) ärikliendile sõiduki kasutusrendi osutamise lepingut kestvusega vähemalt 12 kuud.*“ Tingimuse kirjeldusele lisaks on hankepassis lisaküsimused. Vaidlustajad esitasid lisaküsimustele vastused Hankijale hankepassiga, märkides seejuures, et lepingute teave on elektrooniliselt kättesaadav (vt vastus küsimusele 13).

4.3. RHS § 104 lg 1 sisuks on, et hankepassi kasutatakse esialgse tõendina ettevõtja suhtes kõrvaldamise aluste puudumise ja kvalifitseerimistingimustele vastamise kohta. Pakkujad ei esita koos pakkumusega hankijale kogu dokumentatsiooni, vaid esialgu üksnes kinnitavad hankepassis hankijale oma sobivust riigihankes osalemiseks. Sätte eesmärk on ära hoida dokumentide esitamist nende pakkujate poolt, kellega hankelepingut ei sõlmita. Dokumendid

tuleb esitada alles siis, kui hankija seda nõuab või kui pakkumus osutub edukaks (RHS kommenteeritud väljaanne 2019, lk 683, (kirjastus Juura) edaspidi: „RHS kommentaarid“). RHS kommentaarides on muuhulgas täpsustatud, et pakkuja ei pea esitama dokumente koos pakkumusega ka siis, kui hanketeates on konkreetse kvalifitseerimistingimuse juures viidatud nõutavale dokumendile ning on selgitatud, et selle täpsustuse tähenduseks on ära märkida, milliste dokumentide esitamiseks peab valmis olema eduka pakkumuse esitanud pakkuja või muu pakkuja, kelle suhtes hankija otsustab läbi viia sisulise kvalifikatsiooni kontrolli (RHS kommentaarid, lk 683-684). Kuigi eelviidatud selgitused on antud enne kehtivat RHS, leiab Vaidlustaja, et eeltoodud põhimõtte kehtib ka kehtiva RHS suhtes tulenevalt direktiivi 2014/24/EL põhjenduspunktist 84.

Samasugusele järeldusele on jõudnud ka rahandusministeerium oma KKK vastustes, kus selgitatakse, et esialgne otsus tehakse hankepassi andmete alusel ning hankija ei saa nõuda muude dokumentide esitamist kohe koos hankepassiga (<https://www.fin.ee/riigihanked-riigiabi-osalused/riigihanked/korduma-kiipuvadkusimused#hankepass>, p 5).

Seega – isegi kui Riigihanke tingimustes sisaldunuks nõue esitada kvalifikatsiooni tõendavad referentslepingud koheselt koos pakkumusega, olnuks selline tingimus pakkujaid koormav ja vastuolus hankepassi eesmärgi ning seaduse mõttega.

4.4. 21.10.2024 Hankija päring Vaidlustajatele ei sisaldanud nõuet referentslepingud esitada ning esitamise nõuet ei ole võimalik sellest päringust isegi kaudselt tuletada. Paluti vaid selgitada andmete esitamata jätmist.

Vaidlustajad eeldasid, et referentslepingud tuleb esitada peale seda, kui Vaidlustajate pakkumus on tunnistatud vastavaks. Kuna kasutusrendi pakkumine on Vaidlustajate igapäeva tegevus, siis Vaidlustajad kinnitasid, et Vaidlustajad on Riigihanke algamisele eelneva 36 kuu jooksul täitnud rohkem kui 2 kasutusrendi osutamise lepingut ning et Vaidlustajad on valmis referentslepingud vajadusel koheselt esitama. Hankija Vaidlustajatele ei vastanud.

4.5. Hankija seisukohad ja käitumine on olnud vastuolulised.

Esiteks väidab Hankija, et referentslepingute esitamine koos pakkumusega oli tingimus, kuigi Riigihanke alusdokumentidest ei nähtu referentslepingute esitamise kohtustust. Riigihanke tingimuste järgi tuli esitada hankepassi IV osa C punktis toodud andmestik, mille Vaidlustaja ka esitas.

Teiseks toob Hankija korralduses välja, et „*kui pakkuja on jätnud hankija esitatud tähtajaks s.o pakkumuse esitamise tähtpäevaks esitamata kvalifikatsiooni tõendamiseks vajalikud andmed RHS § 98 lg 4 tähenduses, ei saa hankija nõuda pakkujalt hilisemat hankepassi täiendamist ega asuda teostama kvalifikatsiooni sisulist kontrolli koos võimalike täiendavate selgituste ja dokumentide küsimisega.*“. Samas esitas Hankija Vaidlustajatele pärast pakkumuste esitamise tähtpäeva päringu esitada selgitus, miks referentslepingud ei ole koos pakkumisega esitatud.

Hankija käitumisest on võimatu aru saada, kas Vaidlustajate mittekvalifitseerimise otsus tehti formaalse kontrolli tulemusel, tuginedes hankepassile või juba kvalifikatsiooni sisulise kontrolli etapis (sest Vaidlustajale selgitustaotlus esitati).

Kui Vaidlustajate mittekvalifitseerimise otsus tehti hankepassile tuginedes, siis mittekvalifitseerimiseks ei ole alust, sest Vaidlustajate esitatud hankepass sisaldab nõutud andmeid. Kui Hankija tegi otsuse sisulisele kontrollile tuginedes, siis selles faasis ei saanud Hankija otsust teha, sest ka Hankija päring ei sisaldanud referentslepingute esitamise nõuet – Hankija pidanuks Vaidlustajatele selgesõnalise nõude esitama. Vaidlustajatel oli vastavast päringust võimatu eeldada, et Hankija referentslepinguid hindamiseks näha soovib.

Korralduses toodud Hankija seisukoht, et Hankijal ei ole võimalik küsida asjakohaseid dokumente, jääb arusaamatuks ja ei ole seadusega kooskõlas.

4.6. RHS § 104 lg 9 kohaselt on täiendavate dokumentide esitamise tähtaeg vähemalt viis tööpäeva hankija nõudest.

Vaidlustajad leiavad, et isegi kui Hankija päring referentslepingute esitamise nõuet oleks sisaldanud, ei saaks nõutud dokumentide esitamist pidada pakkuja esitatud hankepassi täiendamiseks ega pakkuja eest viimase pakumuse ringikujundamiseks. Sellise järelduse alusel minetaks RHS § 104 lg 7 oma mõtte. Hankijalt kvalifikatsiooni kontrollimiseks dokumentide esitamise nõude olemasolul oleks Vaidlustajad saanud ise vabalt valida kas referentslepingud, millele Vaidlustajate hankepassi IV osa C punkti sisustamisel tugines, esitada või mitte.

Vaidlustajad leiavad, et Hankijal oli võimalik Vaidlustajatelt referentslepinguid täiendavalt küsida, kuid seda ei tehtud. Ekslik on ka Hankija järeldus referentslepingute esitamise tähtaja osas: referentslepingud tulnuks RHS § 104 lg 9 kohaselt esitada hiljemalt viie tööpäeva jooksul Hankija vastavast nõudest, mitte aga pakumuse esitamise tähtpäevaks, nagu Hankija on Korralduses järeldanud. Referentslepingute esitamise nõuet ei ole aga Vaidlustajatele esitatud.

4.7. Kolmanda isiku pakumuse edukaks tunnistamise otsused tuleb tunnistada kehtetuks seetõttu, et Vaidlustajate hinnangul vastavad nad kvalifitseerumistingimustele.

4.8. Vaidlustajate täiendavad seisukohad.

4.8.1. Tõsi on see, et hankepassis on kirjas: „*nimekiri hankija kindlaksmääratud tunnustele vastavate teenuste osutamise lepingutest, mis on täidetud riigihanke algamisele eelneva 36 kuu jooksul, koos teabega nende maksumuse, kuupäevade ja teiste lepingupoolte kohta.*“

Samas ei saa jätta tähelepanuta asjaolu, et samas jaotises toodud esimene küsimus ettevõtjale (küsimus nr 1 Kirjeldus), kuhu ainukesena olnuks võimalik olnud nimekirja lepingutest sisestada, ei olnud Hankija poolt hankekeskkonnas tähistatud tärniga. Tärniga tähistamine tähendab seda, et välja täitmine ongi ettevõtjale kohustuslik – jättes välja täitmata, ei ole ettevõtjal võimalik jõuda dokumentide esitamiseni. Tärniga tähistamata välja saab praktikas pidada aga mittekohustuslikuks väljaks. Sellest Vaidlustajad hankepassi täitmisel ka lähtusid.

Seega ei saa öelda, et nõue esitada andmed referentslepingute kohta nimekirjana oli hankepassis sisustatud selgelt, ühemõtteliselt ja arusaadavalt. Vastupidi - referentslepingute nimekirja esitamist ei ole võimalik pidada kohustuslikuks tingimuseks.

4.8.2. Lähtudes Hankija seisukohast, et esitada tuli nimekiri, ei ole sel juhul täpne Hankija

sõnumis ID 895865 esitatud küsimus Vaidlustajatele, milles öeldakse, et esitamata on vähemalt kaks kasutusrendi lepingut.

Vaidlustajad leiavad, et Hankija poolt ebaselgelt tingimuste sõnastamise tagajärgi ei saa panna pakkuja (antud juhul Vaidlustajate) õlgadele – pakkuja ei saa seeläbi kanda kahju. Hanketeates ebaselgelt esitatud tingimusi ei saa tõlgendada hankemenetluses osalejaid kahjustavalt.

5. Hankija, Rae Vallavalitsus, vaidleb vaidlustusele vastu.

5.1. RHS § 104 lg 6 kohaselt teeb hankija otsuse hankepassis esitatud teabe alusel. Ühispakkujate esitatud hankepassides ja pakkumuses puuduvad andmed kvalifitseerimistingimusele tehniline ja kutsealane suutlikkus vastavuse kohta. Kuna küsitud andmed olid esitamata, puudus Hankijal võimalus tehnilist ja kutsealast suutlikkust hinnata. Riigihanke alusdokumendis „Hankepass täiendavate selgitustega“ (edaspidi Hankepass) IV osa Kvalifitseerimistingimused osas C: Tehniline ja kutsealane suutlikkus on kehtestatud nõue esitada nimekiri Hankija kindlaksmääratud tunnustele vastavate teenuste osutamise lepingutest, mis on täidetud eelneva 36 kuu jooksul, koos teabega nende maksumuse, kuupäevade ja teiste lepingupoolte kohta. Tingimuse selgituses on kirjas, et kindlaks määratud tunnusteks on ärikliendile sõiduki kasutusrendi osutamise lepingut kestvusega vähemalt 12 kuud. Tingimus on kehtiv hanke osade 1 ja 2 kohta.

Tõendamaks enda vastavust eelpool nimetatud tingimusele esitasid Vaidlustajad kumbki enda hankepassis ettevõtjalt oodatavate vastuste all URL andmed <https://riigihanked.riik.ee> ja vastuse: „*Riigihankelepingute andmed on kättesaadavad riigihangete registrist.*“

Hankija eesmärk tingimuse sätestamisel oli saada andmeid konkreetsete täidetud lepingute kohta ja kontrollida esitatud informatsiooni, millega pakkuja tõendab oma vastavust kvalifitseerimistingimusele. Hankija ei saa kontrollida pakkuja tehnilist ja kutsealast suutlikkust üksnes kinnituste alusel.

Hankija ei saa pakkuja eest kujundada pakkumuse sisu ega pakkuja eest valida kvalifitseerimistingimuste täitmiseks vajalikke ressursse ja näitajaid (TlnRnK 08.07.2019, 3-19-631, p 16).

5.2. Kui üksnes hankepassis esitatust nähtuvalt on hankija poolt nõutud andmed kvalifitseerimise tingimustele vastavuse kohta üldse esitamata, on pakkuja jätnud hankijale esitamata hankija antud tähtajaks (pakkumuste esitamise tähtajaks) kvalifikatsiooni tõendamiseks vajalikud andmed RHS § 98 lg 4 tähenduses ning esineb alus pakkuja kvalifitseerimata jätmiseks üksnes hankepassi alusel RHS § 98 lg 4 ja § 104 lg 6 koosmõjus. Kui pakkuja on jätnud hankija esitatud tähtajaks, so pakkumuse esitamise tähtpäevaks, esitamata kvalifikatsiooni tõendamiseks vajalikud andmed RHS § 98 lg 4 tähenduses, ei saa hankija nõuda pakkujalt hilisemat hankepassi täiendamist ega asuda teostama kvalifikatsiooni sisulist kontrolli koos võimalike täiendavate selgituste ja dokumentide küsimisega (TlnRnK 08.07.2019, 3-19-631, p 15).

5.3. Vaidlustajate kvalifitseerimata jätmist on põhjendatud asjaoluga, et pakkuja ei esitanud Hankija kehtestatud tähtajaks, so pakkumuste esitamise tähtajaks, kvalifikatsiooni tõendamiseks nõutud referentslepingute andmeid.

Riigihanke alusdokumendis Hankepass on sätestatud pakkujale kohustus esitada informatsioon konkreetsete referentslepingute kohta, et tõendada oma vastavust kvalifitseerimistingimusele.

Vaidlustajate esitatud Hankepassides puudusid referentslepingute kohta nõutud andmed. Välistamaks asjaolu, et Vaidlustajad on esitanud küsitud andmed mõnes teises pakkumuse dokumendis, küsis Hankija 21.10.2024 riigihangete registri teabevahetuse kaudu selgitust andmete esitamata jätmise kohta (sõnumi ID 895865).

Vaidlustajad vastasid küsitud selgitusele 21.10.2024 järgmiselt: „Antud kvalifitseerimistingimus ei olnud registris märgitud kohustusliku punktina, mistõttu eeldasime, et referentslepingud tuleb esitada peale seda, kui meie pakkumus on tunnistatud vastavaks.

Kuna kasutusrendi pakkumine on meie igapäeva tegevus, siis kinnitame, et oleme riigihanke algamisele eelneva 36 kuu jooksul täitnud rohkem kui 2 kasutusrendi osutamise lepingut ning oleme valmis referentslepingud vajadusel koheselt esitama.“

Vaidlustajad andisid vastuses teada valmisolekust esitada kvalifitseerimistingimusele vastavuse tõendamiseks vajalikud referentslepingud, kuid ei selgitanud Hankepassis nõutud andmete esitamata jätmist.

5.4. RHS § 98 lg 4 tähenduses, ei saa Hankija nõuda pakkujalt hilisemat Hankepassi täiendamist ega asuda teostama kvalifikatsiooni sisulist kontrolli koos võimalike täiendavate selgituste ja dokumentide küsimisega, kui pakkuja ei ole pakkumuses ja Hankepassis esitanud kvalifitseerimistingimuste täitmise tõendamiseks nõutud andmeid. Selgituste nõudmisega ei saa kõrvaldada sellist puudust, mis seisneb hanke alusdokumentides andmete tähtaegselt edastamata jätmises. Seega on antud juhul tegemist selgitamist ja täiendamist mittevõimaldavate andmetega.

Hankepassis sätestatud nõuded on selged ja ühemõttelised ning keskmiselt mõistlikule isikule arusaadavad. Seetõttu ei kohaldu antud asjas Vaidlustajate poolt viidatud Tallinna Halduskohtu otsuses 3-14-50337 p-is 13 käsitletud laiendav tõlgendamine. Samuti ei ole asjakohane Vaidlustajate viide Tartu Halduskohtu otsuse 3-18-1149 p-ile 21. Käesoleval juhul ei ole Vaidlustaja poolt Hankepassis esitamata jäänud informatsioon leitav mitteühestki teisest pakkumuse koosseisus olevast dokumendist.

5.5. Hankija jättis Vaidlustajad Rae Vallavalitsuse korralduse nr 1710 p-dest 1.4 ja 2.4 lähtuvalt kvalifitseerimata. RHS § 98 lõike 5¹ teisest lausest tulenevalt ei osale kvalifitseerimata jäetud pakkuja edasises riigihankes.

5.6. Hankija täiendavad seisukohad.

5.6.1. Avaliku sektori puhul on hankepassi nõudmine avatud hankemenetluses alates riigihanke piirmäärast kohustuslik. Alates augustist 2019 on hankepassi standardvorm täielikult registrisse integreeritud, mis tähendab seda, et Hankijal tuli riigihangete registris Riigihanget ette valmistades lisada kvalifitseerimise tingimused, sh dokumentide nõuded „Hanke alusandmete“ all asuvale alalehele „Kõrvaldamise alused ja kvalifitseerimistingimused“ ning selle põhjal moodustub dokument „Hankepass täiendavate selgitustega“.

Hankepassi kvalifitseerimistingimusi koostades ei ole võimalik hankija vaatest lisada väljadele tärne, mis eristaks pakkuja jaoks kohustuslikud ja vabatahtlikud väljad andmete sisestamiseks. Hankija lisab need tingimused, millistele tingimustele peab pakkuja vastama ja millist infot ta soovib pakkujalt saada.

Kui kasutatakse hankepassi, siis saab kvalifitseerimistingimusi valida vaid näidistingimuste hulgast. Hankija näeb enda vaatest kvalifitseerimistingimusi lisades tärne nende tingimuste ees, millised on kohustuslikud väljad hankijale täitmiseks.

Otsides vastust, miks Vaidlustaja on veendunud, et hankepassis on kohustuslikud täitmiseks ainult need väljad, mis on tähistatud tärniga, tekkis Hankijal kahtlus, et Vaidlustaja esitab andmeid variandis, kus hankepassi ei kasutata.

Kui ei kasutata hankepassi, siis saab kasutaja valida, kas laadib üles tingimustele vastuseid sisaldava faili või vastab tingimustele vormil.

Kui kasutaja valib, et täidab andmed vormil, siis avaneb kasutajale kuva tingimustega ning küsimustega, millele ta peab vastuseid lisama. Tingimused on jaotatud eraldi pealkirjade alla, mis on rea ees olevast noolekesest avatavad-suletavad.

Kui kõik kohustuslikud andmed on korrektselt täidetud, siis andmete salvestamisel muutub kinnituste/hankepassi rubriigi ees olev linnuke roheliseks.¹

Asjaolu, et Vaidlustaja ekslikult arvas, et hankepassi kohustuslikud väljad peaksid olema tärnidega tähistatud, mis kohustaksid esitama referentslepingute nimekirja, ei muuda nimetatud kvalifitseerimistingimust ebaselgeks ega mittekohustuslikuks.

5.6.2. Hankija nõustub, et 21.10.2024 Vaidlustajale esitatud küsimus ID895865 on sõnastatud ebaselgelt. Hankija küsis „Kvalifitseerimistingimuse *\"Teenuslepingute puhul: täpsustatud liiki teenuste osutamine\"* kohaselt pidite esitama vähemalt 2 (kaks) riigihanke algamisele eelneva 36 kuu jooksul täidetud sõiduki kasutusrendi osutamise lepingut ärikliendile, mille kestvusaeg on vähemalt 12 kuud. Teil on need andmed mõlema osa puhul täitmata. Palume selgitada andmete esitamata jätmist.“

Kuna küsiti informatsiooni esitamata lepingu andmete kohta, siis oleks olnud küsimus selgem, kui oleks kasutatud sõna „lepingut“ asemel „lepingute andmeid“.

Hankija on seisukohal, et ebaselge sõnastusega esitatud küsimus kvalifitseerimistingimuse kohta, ei muuda eelnevalt kehtestatud tingimust ennast ebaselgeks.

Käesoleval juhul ei oleks saanud Hankija kvalifitseerida Vaidlustajat ka sellisel juhul, kui Vaidlustaja jaoks oleks olnud küsimus selge ning ta oleks esitanud teostatud referentslepingute kohta andmed küsimusele vastates.

6. Kolmas isik, Mobire Eesti AS, oma seisukohti vaidlustusmenetluses ei esitanud.

¹ Rahandusministeerium.(2018). Kasutajajuhend pakkuja esindajale Riigihangete register (RHR). 22.10.2018, lk 54- 55. Kättesaadav aadressil <https://pilv.rtk.ee/s/LkFkJoAnepnN29Y?dir=undefined&openfile=254326>

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

7. Hankija on jätnud Riigihanke osades 1 ja 2 Vaidlustajad kvalifitseerimata ja põhjendanud seda järgmiselt:

„Jätta kvalifitseerimata edukaks tunnistatud ühispakkumuse esitanud AS SEB Liising ja Elke Tallinn AS riigihangete seadus § 98 lõige 4 ja § 104 lõike 6 alusel. Hankepassis Kvalifitseerimistingimuste osas C: Tehniline ja kutsealane suutlikkus on kehtestatud nõue esitada andmed vähemalt kahe referentslepingu kohta, mille pakkuja on teostatud riigihanke algamisele eelneva 36 kuu jooksul ärikliendile sõiduki kasutusrendi osutamise lepingut kestvusega vähemalt 12 kuud. Pakkuja ei esitanud hankepassis kvalifitseerimistingimusele vastavuse tõendamiseks vajalikke ja nõutuid referentslepinguid. Kui pakkuja on jätnud hankija esitatud tähtajaks s.o pakkumuse esitamise tähtpäevaks esitamata kvalifikatsiooni tõendamiseks vajalikud andmed RHS § 98 lg 4 tähenduses, ei saa hankija nõuda pakkujalt hilisemat hankepassi täiendamist ega asuda teostama kvalifikatsiooni sisulist kontrolli koos võimalike täiendavate selgituste ja dokumentide küsimisega. Riigihangete registris AS SEB Liising poolt täidetud hankelepingute olemasolu puhul, ei saa hankija asuda eeldama milliseid referentslepinguid soovib pakkuja kasutada. Hankija ei saa pakkuja eest kujundada pakkumuse sisu ega valida pakkuja eest kvalifitseerimistingimuste täitmiseks vajalikke ressursse ja näitajaid. Riigihangete seaduse § 104 lõike 6 kohaselt teeb hankija otsuse hankepassis esitatud teabe alusel. Pakkuja esitatud hankepassis ja pakkumuses puuduvad andmed kvalifitseerimistingimusele tehniline ja kutsealane suutlikkus vastavuse kohta.“

Vaidlustajad on seisukohal, et koos pakkumusega esitatavas hankepassis mistahes andmeid kvalifitseerimise tingimuste täitmist tõendavate lepingute kohta esitama ei pidanud, Hankija pidi neid andmeid nõudma RHS § 104 lg 7 alusel.

Vaidlustuskomisjon Vaidlustajatega ei nõustu.

7.1. RHS § 104 lg 2 p-i 2 kohaselt hankepass peab sisaldama pakkuja kinnitust, et ta vastab kõikidele riigihanke alusdokumentides pakkuja kvalifitseerimiseks esitatud tingimustele ja hankija nõutud andmeid esitatud kvalifitseerimise tingimustele vastamise kohta.

Seega kui hankija on nõudnud varasema kogemuse (lepingute) kohta hankepassis andmeid, tuleb pakkujal need esitada.

Puudub vaidlus, et:

1) Hankija esitas Riigihanke osades 1 ja 2 pakkujatele kvalifitseerimise tingimuse (edaspidi Tingimus) seonduvalt varasemate lepingute täitmisega ja nõudis koos pakkumusega esitatavas hankepassis järgmiste andmete esitamist:

„Tingimuse kirjeldus:

Minimaalne teostatud tööde arv: 2

Kirjeldus: Pakkuja peab olema riigihanke algamisele eelneva 36 kuu jooksul täitnud vähemalt 2 (kaks) ärikliendile sõiduki kasutusrendi osutamise lepingut kestvusega vähemalt 12 kuud.

Ettevõtjalt oodatavad vastused:

1. Kirjeldus (Suur sisestusala (max pikkus 4000 tähemärki))
2. Kogusumma (Summa)
3. Valuuta (Vääring)
4. Ettevõtja vastutusala (Suur sisestusala (max pikkus 4000 tähemärki))
5. Summa (Summa)

6. Valuuta (Vääring)
7. Ajavahemik (Periood)
8. Kas info on konfidentsiaalne? (Raadionupp valikutega "Jah/Ei")
9. Tellija nimi (Sisestusväli (max pikkus 250 tähemärki))
10. Kontaktisiku nimi (Sisestusväli (max pikkus 250 tähemärki))
11. E-mail (Sisestusväli (max pikkus 250 tähemärki))
12. Telefon (Sisestusväli (max pikkus 250 tähemärki))
13. Kas see teave on elektrooniliselt kättesaadav? (Raadionupp valikutega "Jah/Ei")
14. URL (Url)
15. Kood (Sisestusväli (max pikkus 250 tähemärki))
16. Väljaandja (Sisestusväli (max pikkus 250 tähemärki))“

2) Vaidlustajad ei esitanud hankepassides andmeid Tingimuse täitmist tõendavate lepingute kohta, vaid üksnes järgmise teave:

„Ettevõtjalt oodatavad vastused:

3. Valuuta (Vääring)
Vastus: EUR
6. Valuuta (Vääring)
Vastus: EUR
8. Kas info on konfidentsiaalne? (Raadionupp valikutega "Jah/Ei")
Vastus: Ei
13. Kas see teave on elektrooniliselt kättesaadav? (Raadionupp valikutega "Jah/Ei")
Vastus: Jah
14. URL (Url)
Vastus: <https://riigihanked.riik.ee>
16. Väljaandja (Sisestusväli (max pikkus 250 tähemärki))
Vastus: Riigihankelepingute andmed on kättesaadavad riigihangete registrist. “

Vaidlustajate 21.10.2024 vastusest Hankija selgitustaotlusele nähtub, et:

- Vaidlustajad eeldasid, et referentslepingud tuleb esitada peale seda, kui pakkumus on tunnistatud vastavaks;
- Vaidlustajad on valmis referentslepingud vajadusel koheselt esitama.

Vaidlustusmenetluses on Vaidlustajad põhjendanud Tingimusele vastavate lepingute hankepassides esitamata jätmist ka sellega, et kuna need vastavad read olid tärniga tähistamata, siis ei olnud lepingute esitamine hankepassis kohustuslik.

7.2. Riigihanke alusdokumentides esitatud nõuete üle hankemenetluse praeguses staadiumis vaidlust enam olla ei saa.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et käesoleval juhul on Hankija nõudnud hankepassis muuhulgas andmete esitamist Tingimusele vastavust tõendavate varasemate lepingute kohta. Seega Vaidlustajatel oli kohustus esitada pakkumuste esitamise tähtpäevaks koos pakkumusega hankepassid, milles on muuhulgas andmed Tingimuse täitmist tõendavate lepingute kohta.

Hankepassis oli vaja teada anda see, milliste lepingutega soovivad Vaidlustajad Tingimuse täitmist tõendada. Lisaks hankepassile polnud nõutud Tingimusele vastavuse tõendamiseks mingite dokumentide esitamist. Hankija peab pakkuja, kelle pakkumuse ta edukaks tunnistab,

kvalifikatsiooni sisuliselt kontrollima ja alles siis selleks vajadusel nõudma RHS § 104 lg 8 alusel dokumentide esitamist nende lepingute kohta, mida pakkuja hankepassis on nimetanud.

Vaidlustajate viide sellele, et tärniga tähistamata välja saab praktikas pidada mittekohustuslikuks väljaks, on arusaamatu. Vaidlustuskomisjon nõustub Hankijaga, et ei ole võimalik lisada väljadele tärne, mis eristaks pakkuja jaoks kohustuslikud ja vabatahtlikud väljad andmete sisestamiseks.

Riigihanke osas 1 esitati viis pakkumust, Riigihanke osas 2 kaks pakkumust. Vaidlustuskomisjon tuvastas, et kõik teised pakkujad on esitanud hankepassides andmed Tingimuse täitmist tõendavate lepingute kohta, mistõttu nõue esitada hankepassis andmed Tingimuse täitmist tõendavate lepingute kohta ei saanud olla ebaselge.

7.3. Hankija on kasutanud pöördmenetlust, st Hankija on pakkumuste vastavust kontrollinud enne pakkujate suhtes kõrvaldamise aluste puudumise ja kvalifikatsiooni kontrollimist (RHS § 52 lg 3). Hankija tegi esimesena otsused pakkumuste vastavuse kohta, seejärel tunnistas Vaidlustajate pakkumuse hanke osades 1 ja 2 edukaks ning alles seejärel pidi asuma kontrollima hankepassi ja asjakohaste hankepassis esitatud kinnitustele vastavate dokumentide alusel kõrvaldamise aluseid ja kvalifitseerimise tingimustele vastamist üksnes Vaidlustajate osas.

Pöördmenetluse kasutamisel tuli Hankijal lähtuda RHS § 104 lg-st 8, mis kohustab Hankijat nõudma eduka pakkumuse esitanud pakkujalt kõikide asjakohaste hankepassis esitatud kinnitustele ja andmetele vastavate dokumentide esitamist. Kuna RHS § 104 lg 8 alusel kontrollib hankija hankepassis esitatud kinnitusi ja andmeid sisuliselt, tuleb selleks kõigepealt teostada kontroll ja tuvastada, kas eduka pakkumuse esitanud pakkuja hankepass on esitatud ja kas see hankepass on korrektselt täidetud - kas seal on esitatud nõutud kinnitused ja andmed.

Kui hankepassis on puudu nõutud andmed kvalifitseerimise tingimustele vastavuse kohta, on pakkuja jätnud esitamata hankija antud tähtjaks (pakkumuste esitamise tähtpäevaks) kvalifikatsiooni tõendamiseks vajalikud andmed RHS § 98 lg 4 tähenduses ning esineb alus pakkuja kvalifitseerimata jätmiseks üksnes hankepassi alusel RHS § 98 lg 4 ja § 104 lg 6 koosmõjus.

Kui pakkuja on jätnud andmed üldse esitamata, ei saa hankija nõuda pakkujalt hankepassi hilisemat täiendamist ega asuda teostama kvalifikatsiooni sisulist kontrolli koos võimalike täiendavate selgituste/dokumentide küsimisega.

RHS ei näe ette, et pakkuja võiks esitada andmeid, mida ta pidi esitama hankepassis, täiendavalt hiljem.

7.4. Vaidlustajad on viidanud hankepassides sellele, et andmed Tingimusele vastavuse kohta on leitavad riigihangete registrist (andmekogust).

RHS § 104 lg 11 kohaselt ei nõua hankija sama paragrahvi lg-tes 7 ja 8 nimetatud dokumentide esitamist, kui tal on need dokumendid või vastavad andmed endal olemas või need on talle andmekogust tasuta kättesaadavad. Seega saab hankija arvestada olemasolevaid või andmekogust kättesaadavaid dokumente ja andmeid. Kuid RHS § 104 lg 11 eesmärgiks on, et hankija ei nõuaks pakkujalt täiendavaid dokumente andmete osas, mida hankijal endal on

võimalik kätte saada andmekogudest või mis tal on olemas, aga mitte see, et hankija asuks pakkuja hankepassis esitamata andmeid lepingute kohta andmekogust ise otsima.

Hankija ei saa pakkuja eest valida riigihangete registrist välja kvalifitseerimistingimuste täitmist tõendavaid lepinguid. Riigikohus on selgitanud, et [---] Samuti ei pea hankija oletama, kas pakkujal on lisaks esitatud dokumentidele veel dokumente ja andmeid.[---] (Riigikohtu 13.06.2013 otsus 3-3-1-24-1, p 22). Kuna Vaidlustajad ei esitanud käesoleval juhul hankepassides andmeid ühegi Tingimusele vastavust tõendava lepingu kohta, ei saanud Hankija hakata selgituste küsimise kaudu uurima, kas Vaidlustajatel ehk siiski on lepinguid, millega ta sooviks oma kvalifikatsiooni vastavust Tingimusele tõendada.

7.5. Eeltoodu alusel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija otsuses esitatud põhjendused annavad aluse jätta Vaidlustajad hanke osades 1 ja 2 kvalifitseerimata ja vaidlustuskomisjon jätab neile otsustele esitatud vaidlustuse rahuldamata.

8. Kuna vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija otsused Vaidlustajate hanke osades 1 ja 2 kvalifitseerimata jätmise kohta on kooskõlas RHS-iga, siis tuleb jätta rahuldamata ka Vaidlustajate taotlus Kolmanda isiku hanke osades 1 ja 2 esitatud pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse kehtetuks tunnistamise kohta.

9. Vaidlustusmenetluse kulud

Lähtudes sellest, et Vaidlustajate vaidlustus jääb RHS § 197 lg 1 p-i 4 alusel rahuldamata, kuulub kohaldamisele RHS § 198 lg 3.

Vaidlustajate tasutud riigilõiv 640 eurot jääb Vaidlustajate kanda.

Lepingulise esindaja kulude välja mõistmist ükski menetlusosaline ei taotlenud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Ulvi Reimets